

CSIMA PÉTER

Szentendre 18. századi határkövei

Előzmények

A Kárpát-medence azon hegyvidéki településeinél, ahol sok kőanyag hevert a felszínen, a határok jelölésében már a középkortól kezdve fontos szerepet kapott a kő. A legegyszerűbb volt a különleges formájú vagy színű természetes kőtömbök megjelölése, de főként a nagy egyházi birtokok és a főúri uradalmak határaitra gyakran helyeztek előbb durván faragott, majd szabályos alakzatra megmunkált és véséssel jelölt határköveket is. A Visegrádi-hegység déli sávjában, a Szentendréti övező erdőkben kirándulók – évszázadokkal ezelőtt állított vagy valamilyen módon megjelölt – kő határjelek mellett sétálnak. A táj történelmének különleges, mára egykori szerepüket elvesztett emlékeiről azonban mégsem tudnak, mert az erdő elfedi azokat.

Szentendre, a többszáz éves határköveket őrző település példáján mutatom be a határpontok jelölésének magyarországi hagyományait, módjait, a hangsúlyt a határjelek egyik fontos típusára, a határkövekre helyezve. Takács Lajos a határjelek valamennyi típusát és a határjárások módját – határperek jegyzőkönyvei alapján – ismertető monográfiában a határkövekről is szól, de ma is eredeti helyükön fellelhető határjeleket nem említi.¹ A 18. században térképekkel dokumentált határkövek nagy száma miatt a szentendrei táj mintaterületként alkalmas az egykori határjelölések formáinak ismertetésére, sőt a város hegyvidéki részén akár azok eredeti helyükön, ismeretterjesztési céllal történő bemutatására is. A 14-15 millió

évvél ezelőtti vulkáni tevékenység következményeként az erdővel borított felszínen nagy mennyiségben hevernek a kisebb-nagyobb kövek, kőtömbök. Az itt lévő határjelek többsége természetes képződmény, sziklakibúvás vagy az alapkőzethez nem kapcsolódó sziklatömb, amelyek különleges formájuk vagy a rájuk vésett jelölések miatt válhattak határjellé. A különleges formájú kőtömbök közül néhány önálló tulajdonnevet kapott. Hozzájuk hasonlóan nagy számban fordulnak elő a kisebb kövekből összehordott határhalmok. Az országban máshol jóval gyakoribb föld és fa határjeleknek itt csak kiegészítő szerepük volt, Szentendre határvonalán a kő határjelek domináltak.

A 18. század második felében Szentendre városnak évekig tartó határvitái voltak két, vele szomszédos településsel, a tőle déli irányban fekvő Pomázzal és nyugati szomszédjával, Szentlászlóval is (ma Pilisszentlászló). A szentendrei birtokperek jegyzőkönyveire hivatkozva két határkövet név szerint is megemlíti Takács Lajos. A perekhez 1762 és 1769 között, több változatban készített, öt kéziratos térkép segítségével azonosíthatóak a város egykori határjelei.² Szentendre külterületének északnyugati sarkán a vele szomszédos települések – Dunabogdány, Tahitótfalu és Leányfalu – egymás közötti határvitáit bemutató térképek közül további kettőn láthatóak szentendrei határjelek is.³

A vitákat eldöntő kompromisszumos döntések, megegyezések következtében a határ több szakaszon elkerült az érintett felek által

1 TAKÁCS LAJOS: *Határjelek, határjárás a feudális kor végén Magyarországon*. Bp., 1987.

2 Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (= MNL OL), S 11 Kormányhatósági fondokból kiemelt térképek, Kamarai térképek (= S 11) No. 42/a. Szentendre–Szentlászló és Szentendre–Pomáz határvíta, 1762; S 86 Kormányhatósági fondokból kiemelt térképek, Pálos kolostori térképek (= S 86), No. 9. Szentendre–Szentlászló határvíta, 1762; MNL OL, S 107 Kormányhatósági fondokból kiemelt térképek, Bírósági levéltárakból kiemelt térképek (= S 107), No.19/1. Szentendre–Szentlászló határvíta 1762; S 11. No.42/1. Szentendre–Pomáz határvíta 1765; S 86. No.8. Szentendre–Szentlászló határvíta, 1769.

3 MNL OL, S 86. No. 6. Bogdány–Szentlászló határvíta, 1760; S 11. No. 30. Öt települést érintő határvíta térkép, 1770.

előzőleg jogosnak tartott vonalról. A bíróság által kijelölt új vonalakon akkor új határjeleket emeltek. Külön érdekesség, és valószínűleg országosan is ritkaságnak számít, hogy mind a szomszédos felek által vitatott határvonalakon lévő korábbi, mind az akkor kijelölt új határvonalakon emelt új határjelek közül sok megtalálható ma is.

Szentendre határvitaterképei

Az 1762-ben Liptay Károly József által készített három térkép közül az egyik (S 11. No. 42/a.) Szentendre város délnyugati és északnyugati határvonalát ábrázolja, a vitatott szakaszokon egyrészt Szentendre, másrészt a vele szomszédos két település – Pomáz és Szentlászló – által jogosnak tartott vonalakkal és az azokat bizonyító határjelekkel (1. kép). Két másik térkép (S 86. No. 9. és S 107. No. 19/1.) csak a Szentendre és Szentlászló közötti határvitát mutatja be, a két fél által megadott vonalakon és jelekkel.

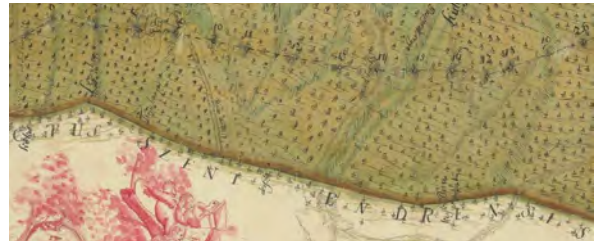
■ 1. Határkövek a Lajos-forrás és a Som-hegy csúcsa között (MNL OL, S 11. No. 42/a., részlet)

Az 1765-ben Ruttkay Dániel által készített térkép (S 11. No. 42/2.) pedig a Szentendre és Pomáz közötti határvita tárgyát képező tájsávot mutatja be, de már megmutatja a két határvonal között meghúzott, megegyezéssel új határszakaszt is, egyenes vonallal a Som-hegy csúcsától a Kő-hegyig (2. kép).

Az 1769-ben Szabadhegyi Mihály pálos rendi földmérő által készített térkép (S 86. No. 8.) is csak a Szentendre és Szentlászló közötti határvita által érintett tájsávot ábrázolja, a per tárgyát képező, vitatott határokkal és a döntést követően kijelölt új határvonallal, illetve

■ 2. Szentendre és Pomáz által jogosnak tartott határok közötti tájsáv az új, megegyezéssel határvonallal 1765 (MNL OL, S 11. No. 42/2., részlet, elforgatva)

■ 3. Megegyezéssel új határvonal közhalmokkal jelölve a két vitatott határ között (MNL OL, S 86. No. 8., részlet)

az azon akkor állított új határjelekkel (3. kép). A vitatott területsáv az északi négyeshatártól délen a Dömör-kapuig, illetve a Sikáros-patakig húzódott. Pilisszentlászló történetének ismertetése kapcsán, a térséget ábrázoló egyéb kéziratos térképek bemutatása mellett, ennek a térképnek a határjeleit és helyneveit is részletesen elemezte Hrenkó Pál.⁴

Az óbudai uradalom szentendrei erdőiről 1778-ban készített birtoktérkép (S 11. No. 36.), bár már a határper lezárását követően készült, a vitatott régi és az új határt is megmutatja, a kettő közötti sávba pedig készítője, Kneidinger András azt írta, hogy elvesztett legelőerdő.⁵

Kövek Szentendre és Pilisszentlászló határán

Szentendre északnyugati és Szentlászló délkeleti határán a két település egymástól 400–500 méterre lévő vonalakat nevezett meg jogos határnak, sőt ez a távolság két ponton 800 méteresre is kiszélesedett. A határvitában a szentendrei által megnevezett határpontok közül a Szentendre és Szentlászló között vezető országúttól északra eső tájrészletben

4 HRENKÓ PÁL: Pilisszentlászló és a pálosok. *Dunakanyar*, 28. (1992) 2:10–17.

5 MNL OL, S 11. No. 36. Óbudai uradalom, Szentendre erdőtérképe, 1778.

megtaláltam a négy nagy méretű kőhalommal körbevett „Szekrény-követ”; továbbá attól délre egy „véséssel megjelölt” követ (*lapis inicione signatus*); a „Kőkút” nevű, különleges formájú, vájatos kőtömböt és a „hosszúkás követ” (*oblongus lapis*) (4–5. kép). A szentlászlóiak által megadott határon pedig megtaláltam a ma Szentendre–Leányfalu közös határán lévő „Zsák-követ” és egy nagy méretű kőhalom közvetlenül a határút mellett. A vita lezárásaként a teljes közös határszakasz új vonalra került, ami Szabadhegyi Mihály 1769-ben készült, említett térképén látható először. Az új határvonal is a Szekrény-kőtől indul délkelet felé, hamarosan a térképeken Ökörhomloknek nevezett magaslaton délnyugatnak fordul, és kisebb törésekkel halad egészen Dömör-kapuig. Ezen az új, ma is érvényes vonalon rátaláltam az erdőben egy nagy kőhalomra a négyeshatártól 200 méterre. Ahogy ez a határ-

jel, úgy az általam fellelt és a cikkben említett többi kőhalom is jelentős méretű, 3-4 méter átmérőjű és legalább derékig érő magasságú. Ugyancsak rátaláltam egy földdel vegyes kőhalomra is a Rózsa-hegy déli oldalában.

Az említett országúttól délre eső tájrészletben a Szentlászló által igényelt határvonalon az 1765. évi térkép egy kőhalmot (*cumuli lapidei*), valamint két nagy sziklaként leírt kettős határjelet (*duo Saxa*) ábrázol piktogrammal és latin felirattal. Mindkét jelre ráakadtam, a kőhalom ugyan részben szétszórva található meg, a kettős szikla azonban könnyen felismerhető. A Szentendre által valós határként megadott vonalon több térkép is kettős kőhatárként jelöli az „Akasztó” nevű határpontot. A jelmagyarázatok szövege szerint az egyik kövön bevésett, „*patibula*”-nak nevezett ábrája látható. Valószínűleg ezt a faragott követ helyezték át a kijelölt új határvonalra, ahol egy

■ 4. „Kőkút” nevű, Szentendre által megnevezett határjel a vitatott határon (a fényképek a szerző felvételei)

■ 5. Szentendre részéről határjelként megnevezett „hosszúkás kő” a Rózsa-hegy oldalában

■ 6. Szentlászló részéről határjelként megnevezett kettős szikla egyike a vitatott határon

■ 7. „Akasztó” Szentlászló feleli oldala

■ 8. „Akasztó” Szentendre feleli oldala

alacsony határdombon hasáb alakú, a tetején legömbölyített, mindkét oldalán vésett követ találtam. A vésések sérültek, mégis gyanítható, hogy a kő nyugati oldalán akasztófa, keleti oldalán pedig kaloda vésetét látjuk, mindkettőre illik a latin szó (6–8. kép).

A 18. századi, kéziratos térképeken előfordult, hogy a kőhalmokat egyedi grafikával, – a kőrakást jelképező – piktogrammal ábrázolták.⁶ A szentendrei határvitatérképeken ez a jelölésmód – a nagyszámú kőhalom ellenére – csak két térképen látható, a Szentlászló által igényelt vonalon lévő egyik kőhalom esetében. Ez a határpont ma Szentendre–Leányfalu határvonalán van (9–10. kép).

Kövek Szentendre és Pomáz határán

A Szentendre és Pomáz közötti vitatott határok közül a Szentendre által valósnak mondott vonalon a korabeli térképek különösen nagyszámú határjelet – sok kőtömböt, mellettük néhány határfát és föld határdombot – ábrázolnak. Azok latin nyelvű jelmagyarázatai leírják az egyes tájelemek határpontot bizonyító jellemzőit. A Dobravoda forrásától (ma Lajosforrás) északnyugati irányba induló határvonal első szakasza – a Bölcső-hegy oldalában menő erdei földút – egykori határjáró ösvény utóda lehet, ma jelzett turistaútként indul a kiváló vizű, sokak által látogatott, kiépített forrástól a hegység belseje felé.

Ezen a szakaszon két egykori határjelet találtam meg, az 1762. évi térképen feltüntetett „Nyerges-követ” és az 1765. évi térképeken ábrázolt „szarvaspatás” követ (*lapis ... unguiae Damae notatus*). A nagy méretű, a jelmagyarázatban magyar tulajdonnévvel megnevezett „Nyerges-kő” meredek hegyoldalban lévő sziklakibúvás, közvetlenül az út mellett. Meg kellett tisztítani az erózió által ráhordott föld- és avarrétegtől ahhoz, hogy kiderüljön, valóban nyereg formájú a felszíne. Közeliében, de az út túloldalán látható az ugyancsak jelentős méretű, kocka formájú „szarvaspatás” kőtömb, amelynek a felső lapján valóban patanyom formájú bemélyedés van.

A földút elágazásánál a turistaút elkanyarodik nyugat felé, de a határút egy darabig még folytatódik az erdőben. Hamarosan előbukkan az erdei út szélén egy hatalmas kőtömb, amit a térképek jelmagyarázatai találóan „kerek kő”-ként (*lapis rotundus*) neveznek (11. kép). Innen az egykori határvonal felmegy a Somhegy gerincére, és azon halad tovább, ott már ösvény nélkül, a tetőpont után leereszkedve a Sikáros-pataknál lévő végpontjáig, a Szentendre–Pomáz–Pilisszentlászló hármashatárhoz. A kő határjelek a gerincen sűrűsödnek, szinte egymást érik. Sikeresült beazonosítanom néhány jelölt kőtömböt, valamint a szétszórt és a viszonylag ép kőhalmokat. Jó állapotú az a kőhalom, amelytől a Sikáros-patakig tartó 18. századi, illetve az azzal megegyező mai határvonal

■ 9. Kőhalom-piktogram Szentendre és Szentlászló vitatott határvonalán (MNL OL, S 86. No. 9., részlet)

■ 10. Nagy méretű kőhalom, a mai térképeken Szekrény-kőnek nevezett helyen, Szentendre–Leányfalu határán

6 CSIMA PÉTER: Határjelek 18. századi kéziratos térképeken. *Catastrum*, 8. (2021) 4:25–28.

■ 11. Kerek-kő Szentendre–Pomáz vitatott határán, a szentendrei által igényelt határvonalon a Som-hegy oldalában vezető erdei út mellett

■ 12. Három lyukkal jelölt kötömb Szentendre–Pomáz határán, a Som-hegy gerincén

■ 13. Kőhalom a Som-hegyen Szentendre–Pomáz határán

■ 14. Kétlyukú kötömb Szentendre–Pomáz határán a Som-hegyen

indul. Északnyugat felé, az említett régi vonal megmaradt szakaszán különösen látványos határjelek a három lyukkal jelölt nagy kő (*lapis tribus foraminibus notatus*) és a két lyukkal jelölt, hosszúkás, vájatos kő (*lapis cum duabi foraminibus*) (12–14. kép). A Som-hegy (*Mons Somos*) csúcsától délkelet felé azonban a perlezésaként új határvonalat állapítottak meg, amely onnan nyílegyenesen vezet a pomázi Kő-hegy irányába.

A 18. századi határjelek között, a Som-hegy északi lejtőjén egyszer csak feltűnik két szabályosan faragott, birtokhatárt jelölő kő „D J” betűkkel. Azok Dréher Jenő pomázi erdőbirtokának határát jelölték, amit a sörgyáros család tagja 1938-ban vásárolt meg.

Négyeshatár, Szekrény-kő

A középkori határkijelölések során az országban néhány helyen négyes határpont jött létre,

ahol általában egy egyenesen menő, vagy tompaszöggel elforduló településhatárhoz egy közös sarokponton hegyesszögben csatlakozott három másik település határvonala. Nagyon ritkán ötös határpontok is létrejöttek. Ezeket a határpontokat a helyi lakosság kiemelten számontartotta, és előfordult az is, hogy egyedi tulajdonnévvel látta el. Utóbbiak közé tartozik a három Duna-parti település – Szentendre, Dunabogdány és Leányfalu –, valamint a hegybelső kis falu, Pilisszentlászló közös határpontja, amely „Szekrény-kő” nevet kapott.

Az említett határviták során egyik település sem vitatta a Szekrény-kőnek nevezett négyeshatár helyét. Az 1760 és 1778 közötti években a Szekrény-kő biztos kiindulópontnak bizonyult mind a határvitákat bemutató és a perek eldöntéséhez segítséget nyújtó kéziratok térképek, mind később Szentendre birtoktérképének készítéséhez.

A másolatokat nem számítva összesen

nyolc 18. századi térképet találtam, amelyek nemcsak piktogrammal jelölik, hanem vagy a térkép rajzába beírva, vagy annak jelmagyarázatában meg is nevezik a „Szekrény-kő” nevű négyes határpontot. Akkor a mai Dunabogdányt még Bogdányként, Pilisszentlászlót Szentlászlóként nevezték, Leányfalu pedig pusztaként Pócsmegyerhez tartozott. Mind a piktogramjelölések módja (egyes vagy négyes halomjellel; egyes halom mellett kővel; hármassal halom mellett kővel), mind a név írása (Szekrény-kő; Szekrény-keő; Szekrinkő; Szekrinykú) kissé eltérő a különböző években és más földmérők által készített térképeken. A nyolcból három térképnek a négyeshatárt ábrázoló részletét mutatom be mellékelten (15–17. kép). Néhány térkép rajzán tévesen Tótfalu (Tahipusztával) határvonala is a közös határponthoz csatlakozik ötödikként, ami a határvitákból adódó bizonytalanságra utal.

A mai turistatérképek is jelölnék egy *Szekrény-kő* nevű, 545 méteres magaslatot Leányfalu és Dunabogdány határán, ahol azonban a terepbejárásakor nem egy követ, hanem egy tekintélyes méretű, közel négy méter átmérőjű és derékmagasságig érő kőhalmot találtam.⁷ A terület második bejárásakor rátaláltam a négyes sarokpontra, a valódi Szekrény-kőre. Kiderült, hogy már az első bejárásakor is kétszer mentem el a határponttól néhány méterre. Kettős oka van annak, hogy nehezen vehető észre. Egyrészt, a határpontot elfoglalta az erdő, nemcsak a középkorú tölgyfák, hanem

bokrok és fiatalabb fák is takarják (18. kép). Másrészt, teljesen szokatlan módon a határpont nem kiemelkedésre vagy gerincvonalra került, hanem nyugati irányba, Pilisszentlászló felé lejtő terepfelületre. A fák közé bemenne viszont feltárul az említett térképeken jelölt négy, közel embermagasságú, 3-4 méter átmérőjű kőhalom. A legépebbek közülük Pilisszentlászló és Dunabogdány halma, míg a szentendrei és a leányfalui halmok köveinek egy része szétszóródott, feltételezésem szerint elsősorban fadőlések, fakivágások következményeként (19. kép).

Hátra volt még a határpontnak nevet adó „szekrénykő” megtalálása. A 18. századi térképek egy része és a kataszteri felmérés felvételi előrajza ugyanis egyértelműen feltüntet egy nagy követ a négy halom közepén. Létezését öt térkép latin nyelvű jelmagyarázata erősíti meg, amelyekben a kő jellegének leírása mellett a magyar tulajdonnév is olvasható. A szövegek szerint a nagy és hosszúkás kővön emberi kéz általi véset látható. Ennek megfelelően a négy halom között a felszínen heverő, részben földdel, mohával és avarral takart kőtömbök közül a legnagyobbat kerestem meg, amelyre nem a négy halom közepén, hanem a szentlászlói halom tövében találtam rá. Annak elmozdulását szintén okozhatták az elmúlt kétszázötven évben történt fadőlések. A mintegy 80 centiméter hosszúságú és közel 60 centiméter szélességű andezit kőtömb felső részének megtisztítása után annak felületén többféle, mesterségesnek

■ 15. A Szekrény-kő a Dunabogdány–Pilisszentlászló határvita 1760. évi térképén (MNL OL, S 86. No. 6., részlet)

■ 16. A Szekrény-kő Szentendre és Pilisszentlászló határvitáját lezáró 1769. évi térképén (MNL OL, S 86. No. 8., részlet)

■ 17. A négyeshatár jelölése Pócsmegyer és Tahitótfa 1770. évi határvita-térképén (MNL OL, S 11. No. 30., részlet)

■ 18. Négy kőhalom a négyeshatáron, beerdősült, lejtős hegyoldalon

■ 19. Kőhalom a négyeshatáron, Pilisszentászló határjele. A háttérben látható kőhalom Dunabogdány határjele

■ 20. Szekrény-kő a négyeshatáron, négy kőhalom között, részben kibontva

■ 21. Négyeshatár Szentendre 1885. évi felvételi előrajzán (MNL OL, S 79.No. 1796/1., részlet)

látszó vájatok, lukak, faragások váltak láthatóvá (20. kép). Azt azonban nem tudtam megállapítani, hogy közülük melyik lehetett a 18. századi térképek jelmagyarázatában leírt jelölés.

Kő határjelek a kataszteri térképeken

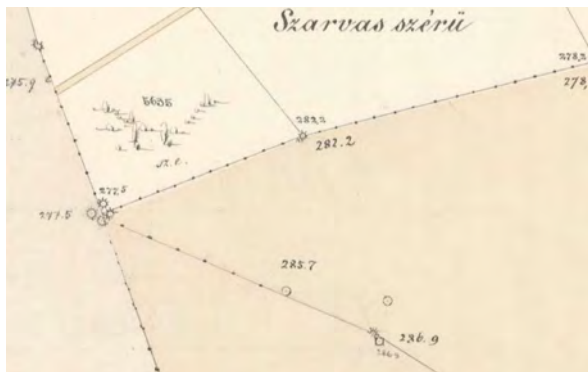
A Szentendre északkeleti sarokpontján lévő négyeshatáron a Pócsmegyerhez tartozó Leányfalupuszta 1883-ban és Szentendre 1885-ben készített felvételi előrajza négy halmot jelöl, és a négy település nevének kezdőbetűivel megmutatja a halmok hovatartozását is. A szentendrei szelvényen a négy halom jele között egy kötőrajz is feltűnik (21. kép).

Az 1885. évi kataszteri térképen már csak

a négy határhalm rajza jelöli a sarokpontot, a tulajdonnév és a települések kezdőbetűi nélkül (22. kép).⁸ Érdekeség, hogy bár a második katonai felmérés országosan sem sok határjelet tüntet fel, annak 1841-ben készített szelvénye mégis mind a négyeshatár, mind a Szentendre–Pilisszentlászló–Pomáz sarokponton lévő hármashatár halmait ábrázolja.

A megtalált halmok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a kataszteri térképeken a kőhalmokat is a föld határdombokkal azonos jellel jelölték. A felmérések és a térképezés módszerére 1869-ben kiadott „Utasítás” a határjelekre vonatkozóan csupán kétféle piktogramot ad meg, egyikük a „határdomb”-ra, a másik a „határhalm”-re vonatkozik.⁹ Utób-

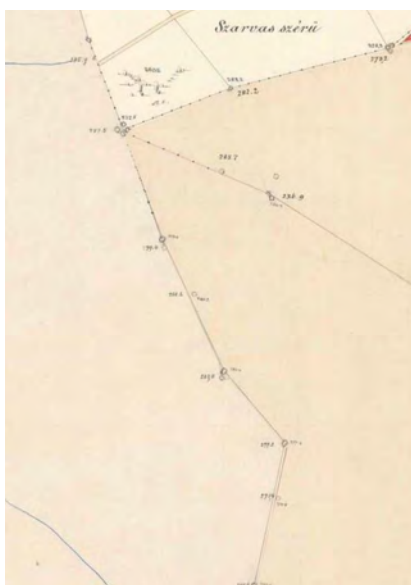
8 MNL OL, S 79 Kataszteri gyűjtemény, Iratok (S 79), No. 1794/1. Pócsmegyer felvételi előrajza, 1883; No. 1796/1. Szentendre felvételi előrajza, 1885. Habsburg Birodalom – kataszteri térképek (<https://mapire.eu/hu/map/cadastral>, elérés ideje: 2023. november 16.).

■ 22. Kőhalm határjelek ábrázolása a négyeshatáron és az attól induló határvonalakon (mapire.eu/hu/map/cadastral, részlet)

■ 23. Szentendre–Pomáz határszakasz a Solymos tetőpontja és a Sikáros-patak között a kataszteri térképen (mapire.eu/hu/map/cadastral, részlet)

■ 24. Az 1769-ben kijelölt új határszakasz Szentendre–Pilisszentlászló között a kataszteri térképen (mapire.eu/hu/map/cadastral, részlet)

bi azonban a mintarajz alapján kizárólag szabályosan faragott határkő lehetett. Nem volt tehát külön előírás sem a kőhalm határjelek, sem a határon lévő, határpontként számontartott természetes kövek egyedi jelölésére. Ezért történhetett, hogy a kőhalmokat is a földből készített határdombokkal azonos jellel ábrázolták (23–24. kép). Mivel a jelkulcs egyáltalán nem adott támpontot a határvonalon található kőtömbök jelölésének módjára, azokat egyáltalán nem ábrázolták határpont-

ként. A faragott határköveket viszont vagy határdombbal, vagy mérési pont jelével együtt, önálló jellel illették, amint a Szentendre és Pilisszentlászló határán elhelyezett faragott-vészett követ is.

Összegzés

A Szentendre egykori és mai határán lévő, többszáz éves határkövek – a nagy méretű kőhalmok és a jelölt kőtömbök – a tájhasznosítás és a helytörténet jelentős tájlelékei, egyedi tájértékek. Szentendre Pomázzal és Pilisszent-

lászlóval közös határának egyes szakaszain a 18. század második felében kijelölt határvonalon állított kőhalmok ma is láthatóak. Ugyancsak sok fellelhető – és településtörténeti emlékként bemutatatható – a határviták során az érintett felek által határjelként megnevezett, különleges formájú vagy megjelölt kőtömbök közül. Kiemelkedő jelentőségű kultúrtörténeti emlék a négyes határponton két és fél évszázaddal ezelőtt alaposan dokumentált, minden bizonnyal már többszáz évvel koráb-

ban emelt határjelegyüttes, a „Szekrény-kő”. Kialakítása, formája valószínűleg egyedülálló az országban. A négyeshatár közvetlenül a hegység belsejébe irányuló, majd onnan Visegrád felé vezető, kiépített kerékpáros útvonal mellett, és az országos kéktúra útvonalától is mindössze 150 méterre található. A növényzettől megtisztítva, a szétszóródott köveket helyükre emelve és a helyet tájékoztató táblával megjelölve emlékeztethetne az egykori tájhasználat és birtokvédelem történetére.